

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Едуард МУЗИЧУК,

*старший науковий співробітник
Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0000-8695-8807>*

Особливості практичної реалізації протидії корупції у Національній поліції України проявляються через комплексність і багатовимірність антикорупційних заходів, що охоплюють нормативно-правову, організаційну, кадрову, превентивну та технологічну складові.

Передусім варто відзначити, що поліція як ключовий орган у сфері забезпечення правопорядку та громадської безпеки належить до категорії інституцій з високим рівнем корупційних ризиків, а тому механізми протидії в її системі мають бути не лише формальними, а й ефективними у практичному застосуванні. Правову основу антикорупційної діяльності становлять Закон України «Про Національну поліцію», Закон «Про запобігання корупції» та низка підзаконних актів, які визначають стандарти доброчесності, процедури фінансового контролю та дисциплінарної відповідальності.

Важливим практичним елементом є діяльність Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України, що виконує функції виявлення та попередження корупційних проявів серед особового складу, а також взаємодіє з НАБУ, САП і НАЗК, забезпечуючи міжвідомчу координацію у сфері боротьби з корупцією.

Превентивний напрям протидії передбачає системний контроль за доброчесністю поліцейських, перевірку декларацій, реагування на факти конфлікту інтересів, а також застосування процедур службових розслідувань. Окреме місце займають заходи кадрового забезпечення: конкурсний відбір, тестування та психологічні перевірки, які мають зменшити ризики потрапляння до служби осіб, схильних до корупційних практик.

Значущим чинником є формування антикорупційної культури, що здійснюється через професійну підготовку, навчальні програми з доброчесності та тренінги, спрямовані на вироблення здатності протидіяти неправомірному впливу. Додаткову гарантію мінімізації зловживань забезпечує цифровізація управлінських процесів: автоматизовані системи документообігу, електронні сервіси, використання нагрудних камер і технічних засобів фіксації службових дій. Не менш важливим є залучення суспільства до контролю за діяльністю поліції шляхом функціонування гарячих ліній, механізмів

анонімного інформування та моніторингових ініціатив громадських організацій.

Сукупність зазначених заходів визначає специфіку антикорупційної діяльності Національної поліції України, яка має інтегрований характер і поєднує правові, організаційні та технологічні механізми з інституційним і громадським контролем. Разом із тим, ефективність практичної реалізації протидії корупції безпосередньо залежить від послідовності застосування цих механізмів, наявності політичної волі, розвитку демократичних інститутів і реальної підзвітності правоохоронної системи суспільству.

Важливо зазначити, що одним із ключових викликів залишається забезпечення реальної незалежності підрозділів внутрішньої безпеки та дисциплінарних комісій, адже у практичній площині нерідко фіксується формалізація їхньої діяльності або вплив вищого керівництва на результати службових перевірок. Не менш значущою є проблема кадрової ротації та внутрішньої мобільності працівників. У міжнародному досвіді протидії корупції, зокрема у поліції країн ЄС, ротація кадрів використовується як інструмент мінімізації корупційних ризиків, адже тривале перебування на одній посаді створює умови для формування неформальних зв'язків і корупційних практик. В Україні ця практика лише частково застосовується, а тому залишається необхідність у більш системному запровадженні кадрових ротацій та посиленні контролю за кар'єрним зростанням поліцейських.

Особливе значення має взаємозв'язок між рівнем матеріального забезпечення працівників поліції та їхньою стійкістю до корупційних ризиків. Недостатній рівень заробітної плати, відсутність належних соціальних гарантій і страхування створюють передумови для зловживань. Це питання прямо корелює з якістю кадрового відбору: низька привабливість професії може сприяти приходу до поліції осіб, орієнтованих не на служіння суспільству, а на власну вигоду. Тому підвищення рівня фінансового забезпечення слід розглядати не лише як соціально-економічний захід, а й як складову антикорупційної політики.

Отже, сучасний стан протидії корупції у Національній поліції України характеризується поєднанням формальних і практичних інструментів, спрямованих на мінімізацію ризиків зловживань. Разом із тим, існують системні проблеми, що знижують результативність антикорупційних заходів: формалізація дисциплінарної відповідальності, недостатній рівень незалежності контролюючих органів, нерозвиненість механізмів кадрової ротації та низький рівень матеріального забезпечення поліцейських. Подолання цих викликів вимагає комплексного підходу, що має включати посилення інституційної автономії антикорупційних підрозділів, підвищення рівня соціального забезпечення працівників, впровадження міжнародних стандартів прозорості та створення реальної системи підзвітності перед суспільством.